

skaffe Adgang til fri Kredit for de Stats-husmænd, der have prioriteret $\frac{9}{10}$ af deres Ejendom. Man vilde bøde meget herpaa, hvis Tillægslaandet kunde komme til at virke i den Henseende. Endelig mener jeg, at disse livskraftige Husmandsorganisationer med god Forstand paa deres egne Forhold maatte kunne antyde, hvorledes man vilde kunne klare dette vanskelige Kreditspørgsmaal. Det forekommer mig berettiget at forlange af dem en Udtalelse om, hvorledes de ville have dette Forhold ordnet til deres egen Tilfredshed.

Med Hensyn til det Spørgsmaal, som har været fremført fra forskellige Sider, og som man synes at have lagt Lovens Udøvere, maaske Loven selv noget til Last, nemlig at den Jord, Husmændene faa, er for dyr, vil jeg gerne til Trods for den Statistik, som det ærede Medlem fra Hornslet (N. P. Jensen) er kommen frem med — jeg ved ikke, hvad Statistikkens Facit egentlig blev — gøre opmærksom paa, at der er Eksempler paa, at der er mindre heldige Forhold ved dette Jordkøb, og jeg er temmelig sikker paa, at Vanskeligheden ved dette Jordkøb er noget af det, der trykker Husmændene haardest. Men jeg tror ogsaa, at det ligger noget i Forholdenes Natur, saaledes at hverken Lovgivningsmagten, ja endog vanskeligt de, der have med Oprettelsen af nye Husmands-lodder at gøre, med Virkning kunne gribe ind deri. Det er jo en Kendsgerning, at naar man køber nøgen Jord og bebygger den, saa bliver den altid dyr, og det er det, der er Tilfældet med samtlige Husmænd; de købe den nøgne Jord og bebygge den. Det er en Vanskelighed, der klæber ved hele Forholdets Natur, og som jeg tror, det er umaadelig vanskeligt at raade Bod paa. Der er en anden Ting, som jeg gerne i denne Forbindelse vilde henlede Opmærksomheden paa, og det er, at der ved disse Husmandsmøder er blevet fremdraget bestemte Eksempler paa Jordkøb, hvor Vilkaarspengene kun forfaldt, naar der kunde opnaas Statslaan. Det er en ret direkte Maade for Sælgeren at betinge sig en Part i Statstilskuddet paa. Det forekommer mig ikke umuligt at standse denne Trafik. Jeg tør naturligvis ikke sige det med Bestemthed, men jeg vilde henstille til Overvejelse, om det ikke lod sig gøre enten ved denne Lov eller paa anden Maade at ordne det saadan, at Vilkaarspenge, der var betingede af Statstilskud, ikke kunde inddrives, eller at man ikke var nødt til at betale dem uden Hensyn til, om de var betingede direkte eller indirekte, uden Hensyn til,

om man satte Vilkaarspengene som Tillæg til den betingede Pris, hvis Statslaan opnaaedes, eller som Afslag i Prisen, hvis det ikke opnaaedes. Jeg ved ikke, om det er muligt efter den bestaaende Lovgivning eller i denne Lov at gøre noget saadant, men jeg er sikker paa, at dette er et af de ømme Punkter for mange Husmænd og et Punkt, som gør, at de — Statistikken til Trods — risikere at faa deres Jord dyrere, end de burde. Jeg vil gerne henstille til Overvejelse baade hos den højt-ærede Landbrugsminister og hos det kommende Udvalg, om man ikke paa en eller anden Maade kunde passe paa det her omhandlede Forhold.

De Punkter, jeg hidtil har fremdraget fra Husmandsorganisationernes Side, ere Forslag, der nærmest kunne opfattes som Ændringsforslag til den gældende Lov. Det gælder for øvrigt ogsaa om flere af dem, men der er ogsaa andre, der til Dels fremtræde som nye Tanker. Der er saaledes Ønsket om, at det i Loven maa bestemmes, at den Del af Laanet, der anvendes til Jordkøb, ikke afdrages. Det vil med andre Ord sige, at naar man kommer saa vidt med Afdragene, skulde Resten anses for at være en Slags fast Laan, staaende som en første Prioritet i Ejendommene, der formentlig skulde anses for uopsigelige saavel fra Statens som fra Laantagernes Side. Jeg synes, at det er en god Tanke. Jeg opfatter det paa den Maade, at Afdragene i Henhold til Lovens § 10 skulde standse, naar man kom ned til den Gældsstørrelse, der svarede til Jordens Værdi, enten ved Indkøbet eller paa det Tidspunkt, der maatte blive bestemt. Efter de Betragtninger, jeg fremsatte før, vil jeg gaa ud fra, at Staten ikke behøver at lide Tab paa disse Laan. Jeg vil endogsaa tro, at Husmændene vilde finde det ønskeligt at beholde denne første Prioritet til en saadan Rente, at Statskassen intet tabte. Jeg vilde endogsaa mene, at selv om det ofte blev Tilfældet, at der blev en saadan fast første Prioritering, vilde det ikke være nogen Skik, som man for Statskassens Skyld behøvede at nære Frygt for. Der er nemlig absolut ingen Udsigt til, at den Slags Ejendomme ville komme til at gaa ned i Værdi; jeg vil antage, at det vil blive fine første Prioriteter med Statsgaranti, der have en saadan Værdi, at Staten i disse Dage kunde laane Penge til $2\frac{1}{2}$ pCt. paa dem, jeg havde nær sagt, hvor den vil, undtagen i Danmark. Jeg vil anse dette Forslag for det bedste, der er fremkommet fra